

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla felperesnek az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Jogi Képviseleti Főosztály (1055 Budapest, Szalay u. 16., ügyintéző: dr. Földesi Margit) által képviselt I.r. és Fővárosi Bíróság (1055 Budapest, Markó u. 27.) II.r. alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2010. december 2. napján kelt 21. P. 25.861/2008/23. számú ítélete ellen a felperes 2011. február 9. napján 24. sorszámon előterjesztett és 2011. március 17. napján 26. sorszámon megindokolt fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon 12.000 (tizenkétezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes 2008. július 10. napján előterjesztett, utóbb többször módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I.r. alperes megsértette emberi méltóságát, a tisztességes eljáráshoz, valamint a jogorvoslati joghoz fűződő jogát, kérte 100.000 Ft nem vagyoni kár, ezen összeg után 2009. március 30. napjától számított késedelmi kamat megfizetésére kötelezni. Kérte a II.r. alperes kötelezését 100.000 Ft, ezen összeg után 2009. március 30. napjától számított késedelmi kamat megfizetésére nem vagyoni kár címén. Keresete jogszabályi hivatkozásaként a Ptk. 76. §-át, 84. § (1) bekezdés a) és e) pontját, 349. § (1) és (3), 355. § (1) és (4) bekezdéseit jelölte meg. Előadta, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt szabálysértési eljárás volt folyamatban ellene. Az Sz. XI. 2530/2006. számú eljárásban 2006. október 9. napján meghozott 2. sorszámu végzéssel a szabálysértési hatóság határozatát annyiban változtatta meg, hogy a cselekményt

három rendbeli közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének minősítette, de a kiszabott pénzbüntetés mértékét nem érintette. A felperes a törvényes határidő alatt tárgyalás tartását kérte, és egyidejűleg kizárási indítványt terjesztett elő a Budapesti Rendőr-főkapitányság alá rendelt valamennyi rendőrkapitányság és a Budaörsi Városi Rendőrkapitányság összes ügyintézőjével szemben. A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 43. § (1) bekezdés c) pontjára, 41. § (2), 44. § (2), (3) és (5) bekezdéseire utalva azt a nézetét fogalmazta meg, hogy a bíróság illetékessége csak a kizárási indítvány elbírálását követően állapítható meg, vagyis a tárgyalás megtartását meg kellett volna előznie a kizárási indítvány elbírálásának. A szabálysértési ügy bíróját, az I.r. alperes azonban az indítványt figyelmen kívül hagyva 2007. január 4., március 7. és március 29. napjára tárgyalást tűzött ki. Előadta továbbá, hogy - mivel több szabálysértési eljárás volt folyamatban ellene - számára beazonosíthatatlan volt ez az eljárás. Emiatt az Sztv. 47. § (3) bekezdése értelmében 2006. december 18-i beadvánnyal felvilágosítást kért az I.r. alperestől, aki ezt nem teljesítette. 2007. március 26. napján elsőbbségi küldeményként az I.r. alperessel szemben kizárás iránti indítványt terjesztett elő, egyben a tárgyalásról történő távolmaradását kimentette azzal a kifejezett nyilatkozattal, hogy a tárgyalás tartására vonatkozó indítványát fenntartja (Sztv. 95. § (5) bekezdés). Az ezt követő eljárásban az I.r. alperes 2007. május 21. napján meghozott 10. sorszámú végzésével az igazolási kérelmet elutasította. Csak ezt követően 2007. június 14. napján vette kézhez a 11. Bk. XI. 798/2007/2. számú végzést, mely az eljárást megszüntette, mert a felperes a tárgyaláson nem jelent meg, távolmaradása a tárgyalás tartása iránti kérelem visszavonásának minősült. A felperes kizárás iránti kérelmének elbírálását a bíróság másik tanácsa ezek után mellőzte. Állította, hogy a postai kézbesítés szabályai szerint az elsőbbségi küldeményt a bíróságnak a tárgyalást megelőzően meg kellett kapnia, így az eljárás jogszerűen nem volt megszüntethető.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állították, hogy az eljáró bíró, az I.r. alperes a felperes szabálysértési ügyében nem követett el olyan jogsértést a felperes terhére, ami miatt a II.r. alperes anyagi felelősséggel tartozna. A felperes által hivatkozott, a szabálysértési hatóságot érintő kizárás iránti kérelemre kifejtették, hogy az Sztv-nek bár ezt konkrétan nem szabályozza, de a jogintézmény jellegéből következik, hogy a kizárási okot az ügydöntő határozat meghozatala előtt kell bejelenteni, a jogintézménynek csak így van értelme. Az ügydöntő határozat meghozatala utáni kizárási kérelmet jogorvoslatként kell kezelni. A felperes 2006. november 20. napján érkeztetett irata nem az I.r. alperessel szembeni kizárási kérelem volt, ezért nem kellett intézkednie, de emiatt az Sztv. 44. § (2) bekezdése nem sérült. A bíróság illetékessége akkor rögzül (Sztv. 41. § (2) bekezdés), amikor az elsőfokú szabálysértési hatóság az érdemi határozatát meghozta. A felperes 2006. december 18. napján kelt iratában azt jelentette be, hogy a 2007. január 4. napjára kitűzött tárgyaláson nem tud megjelenni, kérte a távolmaradását kimentettnak tekinteni. Bár a felperes kérte az előzményi szabálysértési eljárás ügyszámának közlését, ennek elmaradása nem tekinthető a tájékoztatási kötelezettség megsértésének, mert a felperes jogosult az iratokba betekinteni. A 2007. március 29-i tárgyalás kapcsán a felperes azt jelentette be,

hogy azonos időben más bíróság előtt kell tárgyaláson megjelennie, ezt az I.r. alperes igazolási kérelemnek tekintette, a tárgyalást elhalasztotta, az idézést a felperes 2007. február 7. napján átvette. A felperes a tárgyaláson nem jelent meg, a tárgyalás időpontjáig halasztásra vonatkozó kérelmet nem nyújtott be, így az Sztv. 95. § (5) bekezdésének kógens rendelkezése alapján úgy kellett tekinteni, hogy a tárgyalás tartására irányuló kérelmet visszavonta. A felperes I.r. alperessel szembeni kizárási kérelme 2007. április 2. napján érkezett be, így arról a tárgyalás időpontjában nem lehetett tudomása. Nem volt olyan eljárás sem, ami a felperes személyiségi jogai sérelmével járt volna. Kártérítési per a fél számára nem jelenthet új jogorvoslati fórumot a bírói döntés felülvizsgálatára.

A Pest Megyei Bíróság 2010. december 2. napján meghozott 21. P. 25.861/2008/23. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 12.000 Ft kereseti illetéket külön felhívásra az államnak térítse meg.

Ítéletének indokolásában előjáróban kifejtette, azt kellett vizsgálnia, hogy a felperessel szembeni szabálysértési eljárás során sérült-e valamely személyhez fűződő joga, és ha igen, úgy az I.r. alperes mint természetes személy önállóan és közvetlenül tartozik-e felelősséggel, vagy helyette a II.r. alperes mint munkáltató köteles-e helytállni. Az is a per tárgyát képezte, hogy a II.r. alperes tekintetében a bírósági jogkörben okozott kár felelősségi kritériumai megvalósultak-e.

Ismertette a Ptk. 75. § (2) bekezdését, 76. §-át, 84. § (1), 339. § (1), 348. § (1), 349. § (1) és (3) bekezdéseit. Ezt követően az I.r. alperessel szembeni kereseti kérelmet illetően a következőknek tulajdonított jelentőséget: az I.r. alperes természetes személy, a II.r. alperes jogi személy, mindketten jogok és kötelezettségek alanyai lehetnek, jogképesek, perbeli cselekvőségük (helyesen: cselekvőképességük) is fennáll. A bírói gyakorlatban a bírósági jogkörben eljáró ügyintéző (bíró) perben való közvetlen részvétele személyiségvédelemre irányuló peres eljárásokban vitán felül álló tény. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 2. § (1), 12. § (2), 15. § (1) bekezdéseire utalva megállapította, hogy az I.r. alperes mint hivatásos bíró, a felperes által sérelmezett magatartását az igazságszolgáltatásban való részvétele keretében fejtette ki. Az I.r. alperes önálló felelősségének vizsgálata arra terjed ki, hogy a felperes által sérelmezett eljárási cselekmények a bírósági jogkörben kifejtett tevékenységhez képest többtényállási elemet tartalmaztak-e, azaz a bírósági eljárás során az I.r. alperes kifejtett-e olyan, a felperes személyhez fűződő jogait sértő magatartást, ami a bírósági eljárástól független, attól elkülöníthető. Rögzítette: a tisztességes eljárás alapjog, melyet minden bíróságnak és bírónak be kell tartania. A felperes által a perben hivatkozott valós vagy vélt sérelmek kizárólag a szabálysértési eljáráshoz, annak anyagi és eljárásjogi részéhez kapcsolódnak. Az I.r. alperes önálló felelősségének vizsgálatához szükséges többtényállási elem hiányzott, a II.r. alperes nevében eljáró I.r. alperesnek a felperes által állított jogsérelem közvetlenül nem volt felróható, ezért az I.r. alperessel szembeni keresetet az elsőfokú bíróság

elutasította. Az I.r. alperes esetleges mulasztásáért a speciális szabályok szerint a II.r. alperes tartozik helytállni.

A felperes által állított személyhez fűződő jog sérelme körében állást kellett foglalni abban a kérdésben, hogy a tárgyalástartási kérelemmel együtt bejelentett kizárási indítványról a bíróságnak intézkednie kellett-e, továbbá hogy a II.r. alperes jogszerűen járt-e el a felperes kizárási indítványát illetően, esetleges mulasztása vezetett-e a felperes alapvető jogainak sérelmére, megalapozza-e a kárfelelősséget. Az Sztv. 43. § (1) bekezdés c) pontja, (3) bekezdése, 47. § (1) és (3) bekezdései alapján megállapította, hogy a kizárás elintézésének szabályait e törvény külön nem rendezi, visszautal a Be. rendelkezéseire. Így nincs részletesen megfogalmazva az, hogy a bírósági ügyszakban benyújtott, de a rendőrhatalásra vonatkozó kizárás esetében pontosan hogyan kell eljárni. E tárgyban a joggyakorlat is eltér. A bíróságok követnek olyan eljárást, hogy a kérelmet a felettes közigazgatási szervhez küldik meg, és csak a kizárás tárgyában meghozott határozat után folytatják le a szabálysértési eljárást. De van olyan megoldás is, hogy a bírósági ügyszakban, de az elsőfokú hatósággal szemben benyújtott kizárási indítványt nem vizsgálja. A jogszabályi rendelkezések többféleképpen értelmezhetősége esetén jogsérelmet csak a nyilvánvalóan és kirívóan okszerűtlen értelmezés alapozhat meg. A munka jellegével együtt járó jogszabály-alkalmazási és értelmezési tévedések kívül esnek a felróhatóság körén, és csak a kirívóan súlyos tévedések alapozzák meg a jogalkalmazó szerv kárfelelősségét. A tévedés súlyát mindig értékelni kell, amikor a jogalkalmazásnál tényállást kell megállapítani, jogszabályt kell értelmezni, és ezek egybevetésével, megfelelő mérlegelést követően lehet a döntést meghozni. Az I.r. alperes terhére az elsőfokú bíróság nem állapította meg e követelmény megszegését. Tény, hogy a felperes kizárási kérelme alapján nem intézkedett, de jogszabály konkrét rendelkezése vagy egyéb jogforrás előírása hiányában ez a magatartás nem tekinthető jogellenesnek, és így a kártérítési felelősség egyik eleme hiányzik. Az I.r. alperessel szembeni kizárási indítvánnyal kapcsolatban kifejtette, hogy azt az eljárást befejező érdemi határozat meghozataláig lehet előterjeszteni oly módon, hogy az érdemben elbírálható legyen. Az elfogultsági indítvány előterjesztésénél nem kizáró ok, ha a fél az eljárásról az érdemi határozatból értesül, és csak ezt követően terjeszti elő a kérelmét. A konkrét ügyben a felperes terhére esik, hogy kifogása a tárgyalásig nem érkezett meg, az ezt tartalmazó postai küldeményről megállapítható, hogy 2007. március 30. napján érkezett be a II.r. alpereshez, ezért az I.r. alperes a tárgyalás megkezdéséig az abban foglaltakról nem értesülhetett. Eljárásjogi szempontból a tárgyalás elmulasztása miatti igazolási kérelem vizsgálata megelőzi a kizárás elbírálását. Ha az igazolási kérelemnek a bíróság helyt ad, az elmulasztott tárgyalást meg kell ismételni. A megismételt tárgyaláson való érdemi döntés meghozatalának akadálya lehet a kizárási indítványról való döntés hiánya. A felperes igazolási kérelmét a II.r. alperes nem találta megalapozottnak, minthogy a mulasztás vétlenségét nem valószínűsítette. Nem fogadható el az az indok, hogy kérelme ellenére a II.r. alperes nem tájékoztatta arról, mely szabálysértési ügyéről van szó, és így nem tudott felkészülni. A II.r. alperes az idézésen az ügy számát és az eljárás tárgyát közölte. Ha ezt a felperes nem tartotta elegendőnek a beazonosításra, módja van az

iratokba betekinteni, a kezelőirodától adatokat kérni, vagyis az igazolási kérelem elutasítása helyes volt. A tárgyalást a felperes részéről elmulasztottnak kell tekinteni, és ebben az esetben az I.r. alperes jogszerűen járt el, amikor érdemi határozatot hozott. Nem volt jogsértő tehát, hogy a kizárási kérelem tárgyában a II.r. alperes az eljárást megszüntette. A jogerős befejezést követően pedig nincs helye kizárási indítvány előterjesztésének. A jogellenesség mint a kártérítési felelősség egyik feltétele hiányában az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, a többi szükségképpen elem vizsgálata nélkül.

A perköltség viseléséről a le nem rótt illeték tárgyában a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján döntött. Utalt arra, hogy az alpereseknek perköltségigénye nem volt, e tárgyban a határozathozatalt mellőzte.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését kérte, és az elsőfokú bíróság utasítását új eljárás lefolytatására. A döntést megalapozatlannak minősítette. Állította, nem tehető olyan megállapítás, hogy a bírósági ügyszakban benyújtott, de a rendőrhatalásra vonatkozó kizárás elintézésére eltérő joggyakorlat alakult volna ki. Az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna megállapítani, hogy kizárólag az I.r. alperes által alkalmazott gyakorlat törvénysértő, hiszen a jogalkalmazás során nemcsak a törvény szövegét, de annak szellemét is az eljáró bírónak figyelembe kell vennie. Értékelés nélkül maradt, hogy a szabálysértési eljárás sajátos rendje szerint az eljárás alá vont személynek a szabálysértési eljárásban nincs lehetősége indítványtételre, és ha az elsőfokú bíróság által joggyakorlatnak minősített eljárás érvényesülne, úgy a kizárás jogintézménye oka fogott volna. Nem jogalkalmazási tévedésről, hanem alapvető eljárási jogosultság érvényesülésének meggátolásáról van szó. Az a tény, hogy a szabálysértési eljárás során az eljárás alá vont személy indítványa nem jutott el az elbírálásra jogosulthoz, önmagában megalapozza a kárfelelősséget. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a kizárási kérelem késedelmes megérkezését a felperes terhére értékelte. A becsatolt postai feladóvevény alapján megállapítható, hogy a kizárási indítványt tartalmazó beadványát három nappal a tárgyalást megelőzően elsőbbségi küldeményként adta postára. Így joggal gondolhatta, hogy az legkésőbb a tárgyalást megelőző napon megérkezik a bíróságra. Az elsőfokú bíróság akkor járt volna el megfelelően, ha a küldemény feladási napjából indult volna ki, mert e dátum alapján egyértelmű, hogy a tárgyalást megelőzően a távolmaradását kimentette, és már a tárgyalást megelőzően előterjesztette a kizárási indítványt, vagyis a tárgyaláson érdemi döntést nem lehetett volna hozni. Az I.r. alperes akkor járt volna el helyesen, ha a tárgyalás mellőzésével hozott végzést hatályon kívül helyezi, és az iratokat felterjeszti az elbírálásra hatáskörrel rendelkező Fővárosi Ítéltáblához. Az I.r. alperes már nem dönthetett volna az igazolási kérelemről. A Sztv. megdönthető vélelmet állít fel arra, hogy távolmaradás esetén úgy kell tekinteni, mint aki a tárgyalást iránti kérelmet visszavonta. Az I.r. alperes számára az eljárás során tett felperesi nyilatkozatokból egyértelműen ki kellett, hogy derüljön, ezt a vélelmet kívánja megdönteni, és tárgyalás tartását kéri. Az I.r. alperes sorozatos és súlyos jogsértései vezettek ahhoz, hogy a kizárási indítványai nem jutottak el sem a felettes rendőri szervhez, sem a Fővárosi Ítéltáblához.

Ennek következménye, hogy az ellene felhozott „vád” tisztességes tárgyaláson nem volt megvizsgálható, és az eljárás kifejezett nyilatkozata ellenére érdemi vizsgálat nélkül lett megszüntetve. Ez jogellenes magatartás, ami a kártérítési felelősséget megalapozza.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetést is helytállónak tartották. Fenntartották az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi álláspontjukat. A felperes személyiségi jogait sem az I., sem a II.r. alperes nem sértette meg. Az I.r. alperes vonatkozásában helyes volt az az ítéleti megállapítás, hogy részéről a többlettényállási elem hiányzott. Egyebekben is esetében a Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinti alkalmazotti felelősségre vonatkozó szabály az irányadó. A II.r. alperes esetében pedig hiányzott a jogellenesség, és így a kártérítési felelősség további feltételeinek vizsgálata indokolatlan lett volna.

A felperes fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt jogerőre emelkedett rendelkezése, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülbírált (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A felperes fellebbezése a következők szerint nem alapos.

A fellebbezés az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult anélkül, hogy a felperes megjelölte volna: a Pp. 252. § (1), (2) vagy (3) bekezdése szerinti ok állna-e fenn. Az iratok áttanulmányozása alapján a másodfokú bíróság nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, ami akár az (1), akár a (2) bekezdés alkalmazását felvethetné. A felperesnek az elsőfokú eljárásban nem volt olyan előterjesztett, de nem teljesített és a fellebbezésében is kért bizonyításra vonatkozó indítványa, amit a másodfokú bíróság a tényállás kiegészítése érdekében megfontolás tárgyává tehetett volna. A felperesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezése tehát alaptalan volt.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével, annak indokaival is egyetértett. Kiegészítésül a következőkre utal. A felperes nem jelölt meg olyan az I.r. alperes által tanúsított magatartást, amellyel a felperes emberi méltóságát megsértette volna. A felperes az I.r. alperessel közvetlen kontaktusba nem került, lévén az idézésekre nem jelent meg, a kérelmére kitűzött tárgyalásokon nem vett részt. Az I.r. alperes a hivatali eljárása keretében a felperes önbecsülését sértő magatartást nem tanúsított, az emberi érintkezés során elvárt szabályokat nem sértette meg, emberi mivoltában nem bántotta meg. Az I.r. alperes a felperes személyhez fűződő jogát nem sértette meg. Az Alkotmány által szabályozott alapjogok, melyek tartalmát valamely eljárási törvény bontja ki (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, tájékoztatásra vonatkozó jogosultság, jogorvoslati jog), nem jelentenek egyben személyhez fűződő jogot. Az ilyen jogok esetleges sérelme a Ptk. 349. § (1), (3) és 339. § (1) bekezdései keretében vizsgálandók az eljáró hatósággal, bírósággal szemben. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította a II.r. alperes terhére olyan jogellenes magatartást,

amivel neki nem vagyoni hátrányban megnyilvánuló kárt okozott volna. A szabálysértési ügy tekintetében megállapítható, hogy a II.r. alperes eljáró kerületi bírósága a felperes két kérelmét a tárgyalásokon való megjelenés alóli kimentés tárgyában akceptálta. A harmadik tárgyalás esetén a felperes kérelme késve került az eljáró bíró elé. Az eljárási szabálysértés alátámasztására elégtelen pusztán arra hivatkozni, hogy a feladás napja miatt úgy kell tekinteni, hogy küldeménynek a tárgyalást megelőzően nemcsak a bírósághoz kellett beérkeznie, de azt a vonatkozó ügykezelési szabályok betartásával a tárgyalás előtt az eljáró bírónak be is kellett mutatni. A felperest, mint a küldemény feladóját megillette az a jog, hogy a küldemény kézbesítésének sorsát feltárja, ezt nem tette meg. Az általa hivatkozott „vélelem” a II.r. alperes kártérítési felelősségét jelentő jogellenes magatartását nem alapozza meg. A kizárás intézése tárgyában az Sztv. 44. § (5) bekezdése visszautal a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szabályaira. Ha a kizárási kérelmet nem a bíró jelentette be, a Be. 24. § (2) bekezdése értelmében a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de az ügydöntő határozat meghozatalában nem vehet részt. Ahhoz, hogy ez a szabály érvényesülhessen, az szükséges, hogy a bíró a kizárási kérelemről tudomást szerezzen, még pedig az ügydöntő határozat meghozataláig. Ugyanez a szabály engedte meg, hogy az I.r. alperes a felperes igazolási kérelméről döntsön, mert az igazolási kérelem tárgyában a határozat nem ügydöntő. Annak a következményét, hogy a felperes az I.r. alperessel szembeni kizárási kérelmét olyan időben terjesztette elő, hogy arról az ügydöntő határozat meghozataláig nem szerzett tudomást, a felperesnek kell viselnie.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdésére figyelemmel helybenhagyta.

Az I. és II.r. alperes oldalán a másodfokú eljárásban sem keletkezett megtérítésre jogosító perköltség, e tárgyban rendelkezni nem kellett. A le nem rótt fellebbezési illetéket a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles megtéríteni.

, 2011. június 2.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: